

Motion

1984/85: 3236

Karin Söder m. fl.

Förskola för alla barn (prop. 1984/85: 209)

En viktig utgångspunkt för utformningen av familjepolitiken måste vara att familjen är **s**amhällets hörnsten och att föräldrarna har det grundläggande ansvaret för barnens fostran.

Ett krav måste vara att samhällets familjepolitik underlättar för föräldrarna att ta och bära detta ansvar och att stödet till barnfamiljerna baseras på valfrihet. Regeringens politik gynnar institutionsbunden barnomsorg och barnomsorg på heltid. Enskilda initiativ missgynnas.

Enligt centerns uppfattning måste statsbidraget till barnomsorgen utformas så att det utgår lika för olika former av barnomsorg. Det gäller såväl kommunala som kooperativa, ideella eller privata daghem, det gäller familjedaghem och deltidsförskola. Regeringen kan inte anföra något godtagbart skäl till varför man vägrar privata initiativ inom barnomsorgen.

Det utbyggnadsprogram som aktualiseras i propositionen medför miljardkostnader för stat och kommun. Någon finansiering av förslagen anges inte. Men helt klart är att regeringen genom sitt program avser att utesluta varje möjlighet att bygga ut familjepolitiken i enlighet med valfrihetens princip. Socialdemokraterna vill inte ge en möjlighet att välja barnomsorgsform efter vad som bäst passar den egna familjesituationen och de egna barnen. Socialdemokraterna är fortfarande helt avvisande till den kraftiga opinion för vårdnadsersättning som finns i landet. Det finns skäl understryka att vårdnadsersättning är ett väl dokumenterat önskemål hos många föräldrar.

Den socialdemokratiska regeringen vägrar fortfarande erkänna den omsorg som utförs i hemmet med små barn, som ett arbete. Regeringen inser inte heller nödvändigheten av att göra det möjligt för den som så vill att kombinera föräldraskap med förvärvsarbete utan att barnen kommer i kläm. Vård av barn måste enligt vår uppfattning alltid betraktas som en lika viktig uppgift oberoende av om den utförs av föräldrarna själva eller om omsorgen sköts i daghem, kommunala eller privata, eller i familjedaghem. En vårdnadsersättning är därför avgörande för en familjepolitik präglad av valfrihet.

Valfrihet i barnomsorgen

Propositionen har påtagliga brister. Den innebär en fortsatt ensidig satsning på kollektiv barnomsorg. Det brister när det gäller mångsidighet och valfrihet. Det nuvarande statsbidragssystemet ger inte alls det handlingsut-

rymme för kommunerna så som det påstås i propositionen. Den tidsmässiga styrningen av bidraget tvingar kommunerna till intagningsregler och taxesättningar som missgynnar barnfamiljerna.

Anrättningen görs visserligen litet smakfullare genom att den garneras med omsorgsformer som man hittills bekämpat, och med att barn i deltidsomsorg får ett något bättre stöd.

Centern tar avstånd från regeringens njugga inställning till olika alternativa lösningar t. o. m. till familjedaghem. I den socialdemokratiska familjepolitiken får det inte vara ett alternativ i barnomsorgen, bara ett komplement för barn med särskilda behov. Daghem är för många ett uppskattat alternativ. Olika undersökningar har visat att en bred majoritet av svenska folket anser att de vill ha valfrihet i barnomsorgen. Centerpartiet får därmed stöd för sin grundläggande linje i familjepolitiken. Olika önskemål beroende på arbetstider, lokala förhållanden och föräldrars värderingar måste få komma till uttryck.

Inom en rad kommuner tas initiativ för att lokalt införa vårdnadsersättning. Detta skall ses som ett resultat av en bred folklig opinion för rättvisa mellan olika barnfamiljer när det gäller omsorgen om småbarn. Centerpartiet har tidigare krävt lagändring för att möjliggöra kommunal vårdnadsersättning. Vi kvarstår vid den uppfattningen.

Propositionens förslag till pedagogiskt program bygger på förutsättningen att barnen vistas större delen av veckans dagar inom den kommunala barnomsorgen. De flesta föräldrar ställer i dag krav på att få påverka barnomsorgens innehåll. Detta har inte beaktats i regeringens förslag. Det är viktigt med ett nära och förtroendefullt samarbete mellan föräldrar och personal. Ett pedagogiskt program för barn i förskola måste också understryka nödvändigheten av att barn på egen hand och spontant får utveckla lekar utan byråkratiskt tvingande program. En överambitiös och ensidig inriktning på schemalagd verksamhet kan göra att vuxenvärlden berövar barn tid och möjlighet att fritt få utvecklas.

Familjedaghemmen måste ges ökat stöd t. ex. genom fortbildning av dagbarnvårdare. Detta är nödvändigt då vi anser att familjedaghem inte endast utgör ett komplement till den övriga förskolan utan ett verkligt alternativ. En förbättrad föräldrautbildning är också nödvändig.

En återerövrad föräldraroll

Barn behöver sina föräldrar främst av allt. Det gäller inte bara under spädbarnsåldern. Behovet av föräldrarnas stöd gör sig gällande under hela skoltiden.

Det är främst i familjen som barnens fostran sker och bör ske. Föräldrarnas roll bör stödjas och stärkas. I en tid med tendenser till familjesplittring och då båda föräldrarna ofta arbetar heltid blir konsekvensen att barnomsorg i ökande grad förläggs utanför hemmet. Men det behöver inte betyda

en ensidig satsning på institutionell barnomsorg. Konsekvensen av en sådan inriktning kan bli att föräldraansvaret reduceras. Därför är det viktigt att olika alternativ står till förfogande och att föräldrarna självständigt och med valfrihet kan välja mellan olika möjligheter.

Huvudansvaret för barnens fostran åvilar föräldrarna. Samhällets insatser bör vara inriktade på att ge föräldrarna ökade möjligheter att vara tillsammans med sina barn. En återerövrad föräldraroll med den insikt, självkänsla, kunskap och glädje som det kan innebära skulle kunna vara en ny utgångspunkt för familjerna och familjepolitiken.

Statsbidraget

Statsbidraget skall enligt vår tidigare redovisade uppfattning för nästa år utgå med 40% av bruttokostnaden för all barnomsorg som finns upptagen i kommunernas barnomsorgsplan, dvs. daghem, familjedaghem, deltidsförskola, öppen förskola, föräldradrivna daghem och kooperativ barnomsorg samt förskolor med alternativ pedagogisk inriktning och förskolor i privat regi. En sådan reform ger flera positiva effekter. Ett statsbidrag med denna uppläggning tillgodoser enligt vår mening bättre behovet av en flexibel, obyråkratisk och utvecklingsbar barnomsorg än den i proposition 1984/85: 209 föreslagna. Centerns förslag ger ökad rättvisa mellan olika kommuner och olika delar av landet.

Med vår inriktning för valfrihet mellan olika omsorgsformer är det fel att utge ett särskilt anordningsbidrag för *en* omsorgsform.

Reformprogram för valfrihet

Barnfamiljernas situation och barnens rättmätiga behov ställer krav på ett långsiktigt reformprogram, där viktiga första steg bör tas redan nu. Under resten av 1980-talet måste enligt centern följande reformer genomföras.

Vårdnadsersättning om 24 000 kr/år införs till alla familjer med barn i förskoleåldern och där ersättning enligt föräldraförsäkringen inte utgår. Ersättningen skall i skattehänseende och inom det sociala trygghetssystemet betraktas som inkomst av förvärvsarbete. Ersättningen skall i normalfallet utgå till den förälder/vårdnadshavare som har lägst inkomst, exempelvis den som minskat sin arbetstid.

Statsbidraget till daghem m.m. läggs om så att bidrag utgår till all barnomsorg, som ingår i den kommunala barnomsorgsplanen. Statsbidraget utgår som procent av bruttokostnaden för daghem, fritidshem, familjedaghem, föräldraledd barnomsorg, öppen förskola, deltidsförskola m.m. och anpassas successivt till gängse statsbidragsnivå på den sociala sektorn. Den *kommunala barnomsorgsplanen* skall täcka den faktiska efterfrågan, vilket också innefattar efterfrågan under viss tid av året från t. ex.

jordbrukare och andra grupper vars arbete präglas av intensiva arbetstoppar.

Föräldradrivna och kooperativa daghem samt förskolor med *alternativ* pedagogisk inriktning och förskolor i privat regi skall liksom deltidsförskolan vara berättigade till statsbidrag.

Privata dagmammor (och motsvarande) får vid taxeringen göra avdrag med 6 000 kr. per barn, vilket är att betrakta som kostnadsersättning.

Skattereduktion för familjer med en inkomst och barn under 18 år höjs i en första etapp till 4 000 kr., och därefter till 6 000 kr. dvs. återställs till sitt ursprungliga värde.

Föräldrarnas lagstadgade *rätt till tjänstledighet* för vård av små barn förlängs till tre år.

Barnbidraget utgör stommen i det familjeekonomiska stödet och bör successivt byggas ut.

Flerbarnsstödet byggs ut till att utgå fr. o. m. det andra barnet.

Studiestödet för barn i gymnasieåldrarna (16–18 år) förstärks.

Hemställan

Med stöd av det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1984/85: 209.
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om barnomsorgens framtida utformning och inriktning.
3. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förenklade regler för barnomsorgens statsbidrag och ett rättvisare system i enlighet med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 28 maj 1985

KARIN SÖDER (c)

BERTIL JONASSON (c)

KARL BOO (c)

ANDERS DAHLGREN (c)

TAGE SUNDKVIST (c)

GUNNEL JONÄNG (c)

NILS G. ÅSLING (c)

KJELL A. MATTSSON (c)

ARNE FRANSSON (c)

OLOF JOHANSSON (c)

GUNILLA ANDRÉ (c)

BRITTA HAMMARBACKEN (c)

BERTIL FISKESJÖ (c)

GUNNAR BJÖRK (c)

i Gävle